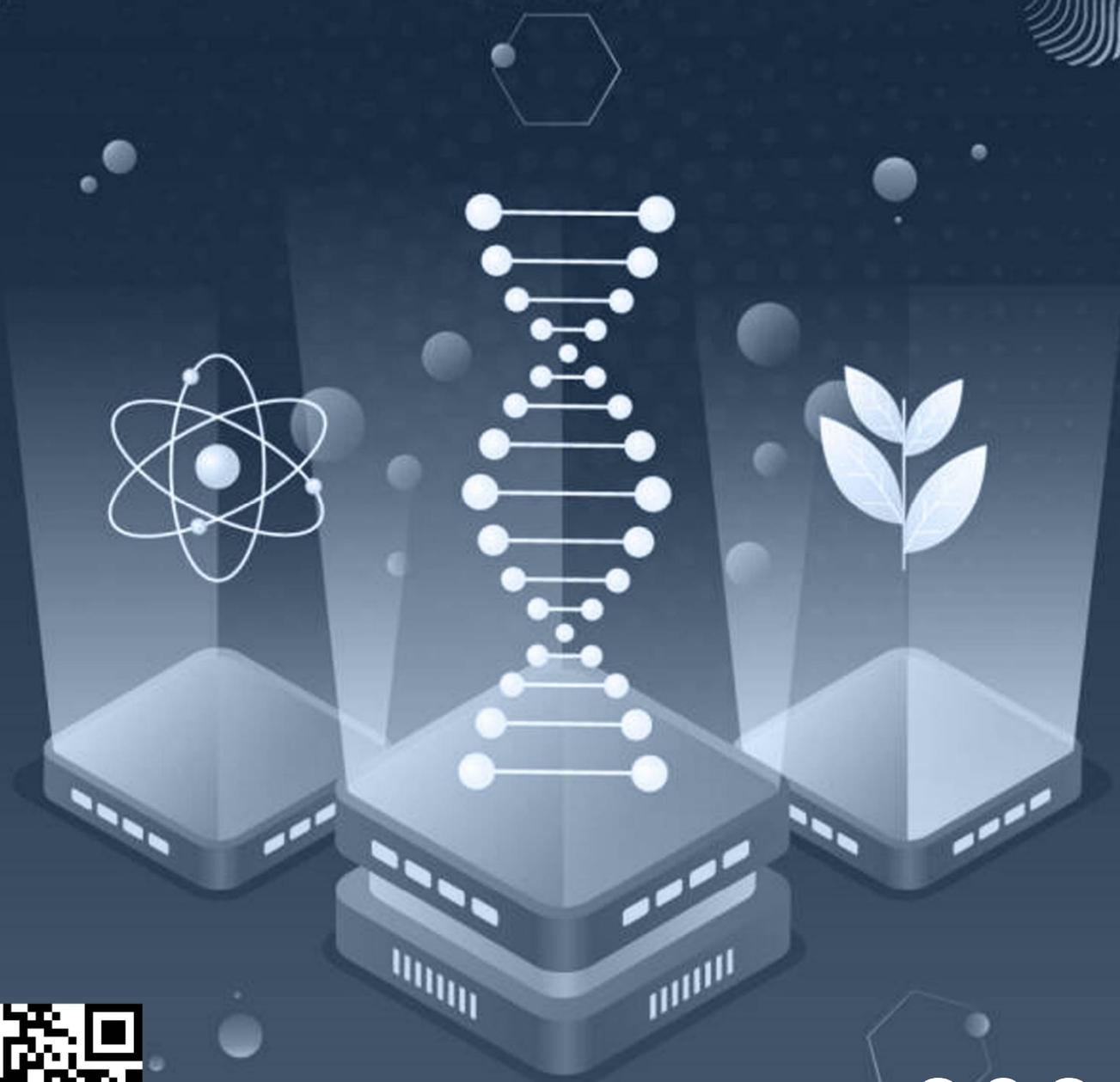

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 3 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 3 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 3

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 3

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№3 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-3>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

- 1. Matyakubov Nurbek Rayimberganovich.**
TOSHKENT METROPOLITENINING BIRINCHI NAVBATI QURILISHI TARIXIDAN.....7
- 2. Muborak Madrimovna Matyakubova.**
XIX ASRDA XIVA XONLIGIDA TANGA ZARB QILISH AMALIYOTI VA ZARBXONA ISHI.....11
- 3. Bazarbayev Sanjar Xamzayevich.**
ASALARILAR JAMIYATI VA IJTIMOIIY HAMKORLIK: ETNOLOGIK TAHLIL.....15
- 4. Nurmetov Ismoil Alimbayevich.**
SOVET DAVRIDA O‘ZBEKISTONDA AGRAR-INDUSTRIAL SIYOSAT VA UNING EKOLOGIK OQIBATLARI (1960–1980 YILLAR).....20
- 5. Xudaybergenov Hayitboy Satimovich.**
“XORAZM YOG‘OCH O‘YMAKORLIGI AN‘ANALARI: (ICHAN-QAL‘A MUZEYI MATERIALLARI ASOSIDA)”.....24
- 6. Mallabayev Botirjon Baxtiyorovich.**
YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA ILM-FANNING AHAMIYATI.....28
- 7. Nozima B. Agzamova.**
ILK XRISTIAN JAMOALARINING MARKAZIY OSIYO HUDUDIGA KIRIB KELISHI TARIXI.....34

PEDAGOGIKA

- 1. Sharipov Allabergan Kamilovich.**
JISMONIY MADANIYAT VA SPORT MUTAXASSISLARINI KASBIY TAYYORLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: SO‘ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL.....41
- 2. Masharipov Ravqat Madraximovich.**
KURASHDA KO‘P YILLIK TAYYORGARLIK BOSQICHLARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....50
- 3. E.Y.Davletov.**
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK TAFAKKURINI KVAZI TADQIQOTCHILIK METODI YORDAMIDA RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUVLAR.....56
- 4. Mustafo Yunusxo‘jayev.**
NAJMIDDIN KUBRONING “USUL AL-‘ASHARA” ASARIDA YOSHLARNI ICHKI TARBIYAGA O‘RGATISH MASALALARI.....62

IQTISOD

5. Xudoyorov Lochinbek Bahromovich.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SERVIS SOHASINING TRANSFORMATSIYASI
VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....67

6. Meliboyev Ibroxim.

SAMARQAND VILOYATI BO‘YICHA HUDUDIIY OLIY TA‘LIM TASHKILOTLARIDA
RESURS SALOHIIYATI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR
TAHLILI.....74

7. Matkarimov Mansur

SUV XO‘JALIGI SOHASIDAGI OBYEKTЛАRNI DAVLAT-XUSUSIIY SHERIKLIK ORQALI
SAMARALI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....80

8. Baxtiyorova Vasilaxon Muzaffarovna.

INNOVATSION IQTISODIYOTDA TIBBIIY XIZMATLARNI KO‘RSATISHNI
RAQAMLASHTIRISHNING AFZALLIKLARI.....91

9. Aminbayeva Guli Ravshanbek qizi

TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN
FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI: XORIJIY ADABIYOTLAR TAHLILI.....95

FILOLOGIYA

1. Abdulla Xudoyberganov G‘ofurjon o‘g‘li.

TASAVVUFIIY RAMZLAR IFODASIDA SULAYMON BOQIRG‘ONIIY MAHORATI.....100

2. Убайдова Дилрабо Аскаревна.

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ
РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ.....104

IQTISOD

Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
Samarqand davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi, PhD
lochinbek797@gmail.com

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SERVIS SOHASINING TRANSFORMATSIYASI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.19654435>

Annotatsiya: Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida servis sohasining transformatsiyasi, uning tarkibiy o'zgarishlari hamda rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarning xizmat ko'rsatish jarayonlariga integratsiyalashuvi, platformaviy iqtisodiyotning shakllanishi, xizmatlar sifatining yangi mezonlari hamda iqtisodiy samaradorlikka ta'siri ilmiy jihatdan asoslanadi. Tadqiqot natijasida servis sektorining raqamli rivojlanish modeli va ustuvor yo'nalishlari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, servis sohasi, transformatsiya, raqamli platforma, xizmatlar sifati, innovatsiya, samaradorlik.

Худоёров Лочинбек Бахромович
независимый исследователь (PhD), Самаркандский
государственный университет. lochinbek797@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦИЯ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ СЕКТОРА УСЛУГ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ

Аннотация: В данной статье анализируется трансформация сектора услуг в цифровой экономике, его структурные изменения и тенденции развития. Научно обоснованы интеграция цифровых технологий в сервисные процессы, формирование платформенной экономики, новые критерии качества услуг и их влияние на экономическую эффективность. По результатам исследования предложена модель и приоритетные направления цифрового развития сектора услуг.

Ключевые слова: цифровая экономика, сектор услуг, трансформация, цифровая платформа, качество услуг, инновации, эффективность.

Xudoyorov Lochinbek Bahromovich
Independent researcher (PhD), Samarkand State University
lochinbek797@gmail.com

TRANSFORMATION AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE SERVICE SECTOR IN THE DIGITAL ECONOMY

Annotation: This article analyzes the transformation of the service sector in the digital economy, its structural changes and development trends. The integration of digital technologies into service processes, the formation of a platform economy, new criteria for service quality and their impact on economic efficiency are scientifically substantiated. As a result of the study, a model and priority areas of digital development of the service sector are proposed.

Keywords: digital economy, service sector, transformation, digital platform, service quality, innovation, efficiency.

KIRISH

XXI asr iqtisodiy taraqqiyotining asosiy drayverlaridan biri raqamli texnologiyalar hisoblanadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlar (Big Data), blokcheyn, bulutli hisoblash va platformaviy biznes-modellarning keng joriy etilishi natijasida iqtisodiy tizimlar sifat jihatdan yangi bosqichga o'tmoqda. Ushbu jarayon "raqamli iqtisodiyot" tushunchasi bilan ifodalanib, u nafaqat ishlab chiqarish jarayonlarini, balki xizmat ko'rsatish sohasining tashkiliy, iqtisodiy va institutsional mexanizmlarini ham tubdan o'zgartirmoqda.

Servis sohasi zamonaviy iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishga qodir segmenti sifatida ajralib turadi. Jahon amaliyotida xizmatlar sektori yalpi ichki mahsulotning asosiy qismini shakllantiradi va bandlikning muhim manbai hisoblanadi. Ayniqsa, raqamli transformatsiya jarayonlari xizmat ko'rsatish sohasining tarkibiy tuzilmasini, qiymat yaratish zanjirini va iste'molchi bilan o'zaro aloqalar modelini tubdan o'zgartirmoqda. An'anaviy xizmat ko'rsatish shakllari o'rnini platformaviy, interaktiv va real vaqt rejimida ishlovchi raqamli xizmatlar egallamoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida servis sohasining transformatsiyasi bir necha yo'nalishlarda namoyon bo'lmoqda. Birinchidan, xizmatlar ko'rsatish jarayonlari to'liq yoki qisman avtomatlashtirilmoqda. Ikkinchidan, xizmatlar ko'rsatishning geografik chegaralari qisqarib, global raqamli bozor shakllanmoqda. Uchinchidan, iste'molchilar xatti-harakatlari va talabi sun'iy intellekt asosida prognoz qilinmoqda hamda personalizatsiyalashgan xizmatlar taklif etilmoqda. To'rtinchidan, servis korxonalarida ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv modeli shakllanmoqda.

Shu bilan birga, servis sektorida yuz berayotgan transformatsion jarayonlar bir qator muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Xususan, raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, kadrlar malakasining pastligi, axborot xavfsizligi masalalari hamda investitsiya resurslarining cheklanganligi transformatsiya jarayonlarini sekinlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur holat servis sohasining raqamli rivojlanish tendensiyalarini chuqur ilmiy tahlil qilishni va tizimli yondashuv asosida o'rganishni talab etadi.

Bugungi kunda servis sektorining raqamli transformatsiyasi nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki xizmatlar sifatini yaxshilash, xarajatlarni optimallashtirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish hamda raqobatbardoshlikni mustahkamlashning muhim omiliga aylanmoqda. Ayniqsa, elektron tijorat, fintech, onlayn ta'lim, telemeditsina, elektron hukumat xizmatlari kabi yo'nalishlarning rivojlanishi servis sohasining yangi arxitekturasini shakllantirmoqda.

O'zbekiston sharoitida ham raqamli iqtisodiyotga o'tish strategiyasi doirasida servis sektorini modernizatsiya qilish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Raqamli hukumat tizimining joriy etilishi, elektron to'lov infratuzilmasining kengayishi, IT-park faoliyatining rivojlanishi hamda startap ekotizimining shakllanishi xizmat ko'rsatish sohasining tarkibiy o'zgarishiga turtki bermoqda. Shu bois, servis sohasining raqamli transformatsiyasi va uning rivojlanish tendensiyalarini ilmiy jihatdan asoslash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Raqamli iqtisodiyot konsepsiyasining dastlabki nazariy asoslari N.Negroponte tomonidan ishlab chiqilgan. U "raqamli iqtisodiyot"ni moddiy resurslardan ko'ra axborot resurslari ustuvor bo'lgan iqtisodiy tizim sifatida talqin qiladi. Olimning fikricha, iqtisodiy qiymat yaratish jarayoni "atomlardan bitlarga o'tish" tamoyiliga asoslanadi.

N.Negroponte yondashuvida servis sohasining transformatsiyasi quyidagi omillar bilan izohlanadi:

- xizmatlarning nomoddiylashuvi;
- masofaviy xizmat ko'rsatish imkoniyatlari;
- global raqamli bozor shakllanishi.

Mazkur qarash servis sektorining raqamli platformalarga asoslangan modelga o'tishini tushuntiradi.

D. Tapscott raqamli iqtisodiyotning institutsional va biznes-modellardagi o'zgarishlarini chuqur tahlil qilgan. U raqamli iqtisodiyotni "tarmoq iqtisodiyoti" sifatida baholab, unda qiymat yaratish jarayoni kooperatsiya va platformaviy hamkorlik asosida shakllanishini ta'kidlaydi.

D.Tapscottga ko'ra, servis sohasidagi transformatsiya quyidagi tendensiyalar bilan tavsiflanadi:

- vositachilik xarajatlarining kamayishi;
- elektron tijorat va fintech xizmatlarining kengayishi;
- ochiq innovatsiya modeli.

Olimning yondashuvi servis sektorida raqamli ekotizimlarning shakllanishini nazariy jihatdan asoslaydi.

E. Brynjolfsson raqamli texnologiyalarning mehnat unumdorligi va iqtisodiy samaradorlikka ta'sirini tadqiq qilgan. Uning ilmiy xulosalariga ko'ra, raqamli transformatsiya qisqa muddatda notekis ta'sir ko'rsatsa-da, uzoq muddatda umumiy ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi.

Servis sohasi kontekstida E.Brynjolfsson quyidagilarni ta'kidlaydi:

- ma'lumotlarga asoslangan boshqaruvning ustuvorligi;
- sun'iy intellekt asosida xizmatlarni personalizatsiyalash;
- raqamli texnologiyalar mehnat bozorini qayta shakllantirishi.

Uning qarashlari servis sohasining innovatsion rivojlanish tendensiyalarini iqtisodiy samaradorlik bilan bog'laydi.

O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli transformatsiya jarayonlarini ilmiy jihatdan asoslashda bir qator mahalliy olimlar muhim hissa qo'shgan. Ularning tadqiqotlarida raqamli iqtisodiyotning nazariy asoslari, servis sohasining tarkibiy o'zgarishlari hamda xizmatlar sifatini oshirish omillari keng yoritilgan.

Avvalo, Said Gulyamov o'z ilmiy izlanishlarida raqamli iqtisodiyotni innovatsion rivojlanishning yangi bosqichi sifatida talqin qiladi. Olimning fikricha, raqamlashtirish jarayoni iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida, xususan, servis sohasida ishlab chiqarish va boshqaruv mexanizmlarini tubdan o'zgartiradi. U raqamli infratuzilma, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va inson kapitalini raqamli transformatsiyaning asosiy omillari sifatida ko'rsatadi. G'ulomovning ta'kidlashicha, servis sohasi o'zining moslashuvchanligi va nomoddiy xarakteri tufayli raqamli texnologiyalarni tezroq qabul qiluvchi sektor hisoblanadi. Shu bois, xizmatlar sifatini oshirish va samaradorlikni ta'minlash bevosita raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish bilan bog'liqdir.

Botir Rasulov esa servis sohasida iqtisodiy samaradorlik va xizmatlar sifati o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni chuqur tahlil qilgan. Olim xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat ko'rsatkichlari raqobatbardoshlikning hal qiluvchi omili ekanini asoslab beradi. Uning fikricha, zamonaviy sharoitda servis korxonalari an'anaviy boshqaruvdan raqamli boshqaruv modeliga o'tishi zarur. Bu jarayon mijozlarga yo'naltirilganlik, tezkorlik va xizmat ko'rsatish jarayonlarining avtomatlashtirilishi bilan tavsiflanadi. Rasulov xizmatlar sifatini oshirishni iqtisodiy o'sishning ichki rezervlaridan biri sifatida baholaydi hamda raqamli monitoring tizimlarini joriy etish muhimligini ta'kidlaydi.

Shuningdek, Bakhodir Khodiev iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va tarkibiy transformatsiya masalalarini o'rganar ekan, servis sektorining milliy iqtisodiyotdagi ulushi ortib borayotganini qayd etadi. Olimning ta'kidlashicha, raqamli texnologiyalar servis sohasining investitsion jozibadorligini oshiradi va yangi biznes-modellarni shakllantiradi. Xodiyev servis sektorini yuqori qo'shilgan qiymat yaratish salohiyatiga ega tarmoq sifatida baholab, uning barqaror

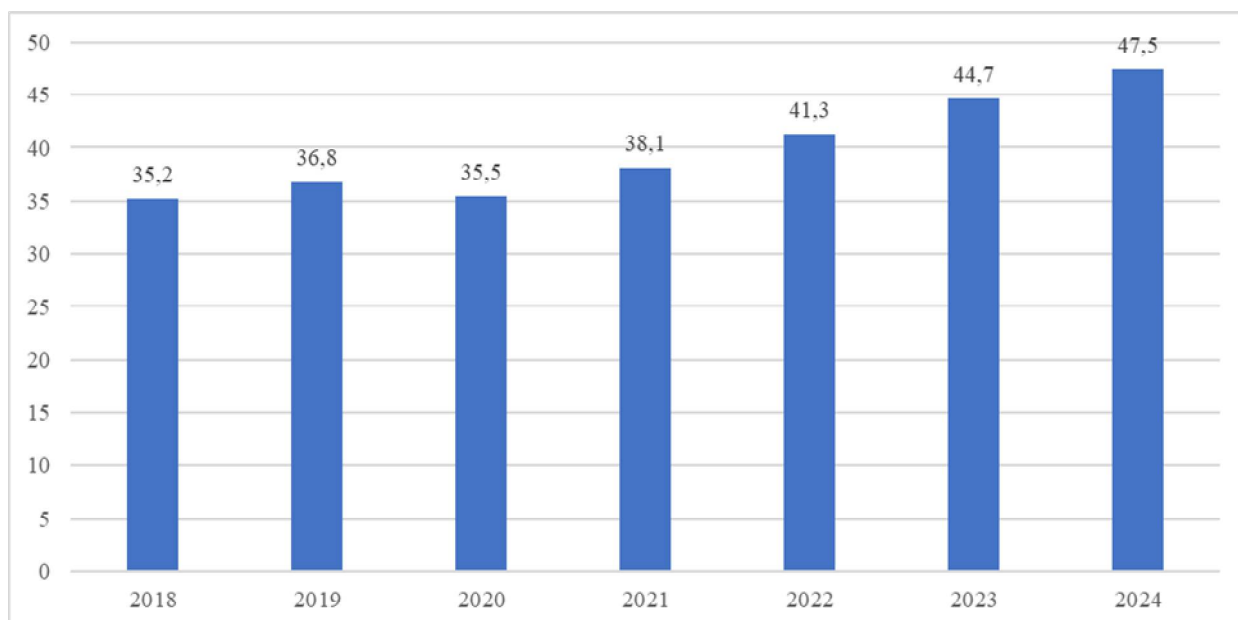
rivojlanishi institutsional islohotlar va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlariga bog'liqligini asoslaydi.

Umuman olganda, mahalliy olimlar qarashlari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston sharoitida servis sohasining raqamli transformatsiyasi nafaqat texnologik yangilanish, balki tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish jarayoni hamdir. Ular inson kapitalini rivojlantirish, raqamli infratuzilmani kengaytirish va xizmatlar sifatini oshirishni servis sektorining barqaror o'sishining asosiy shartlari sifatida e'tirof etadilar.

Tadqiqot iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasi sharoitida xizmatlar sifatini boshqarishning nazariy-metodologik asoslarini kompleks yondashuv asosida o'rganishga qaratildi. Dastlab ilmiy adabiyotlar nazariy tahlil qilinib, xizmatlar sifatining klassik (TQM, SERVQUAL) va zamonaviy raqamli talqinlari qiyosiy o'rganildi. Metodologik sintez orqali sun'iy intellekt, Big Data, IoT va blokcheyn texnologiyalarining xizmatlar sifatiga ta'siri umumlashtirildi. Solishtirma tahlil yordamida xalqaro tajriba va O'zbekiston amaliyoti taqqoslandi. Empirik tahlilda bank, transport, sog'liqni saqlash va turizm sohalaridagi raqamli yangilanishlar statistik ma'lumotlar asosida baholandi. Shuningdek, ekspert baholash usuli asosida xizmatlar sifatini aniqlovchi indikatorlar tizimi ishlab chiqildi hamda konseptual modellashtirish orqali xizmatlar sifatini boshqarishning yangi nazariy modeli taklif etildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Raqamli iqtisodiyot sharoitida servis sohasining barqaror va sifatli rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishning muhim omiliga aylanmoqda. So'nggi yillarda xizmatlar sektori iqtisodiyot tarkibida ustuvor yo'nalish sifatida shakllanib, bandlikni ta'minlash, aholi daromadlarini oshirish va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishda asosiy rol o'ynamoqda. Raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi xizmatlar ko'rsatish jarayonlarini tezlashtirish, xarajatlarni kamaytirish va iste'molchilar talabiga moslashuvchanlikni oshirish imkonini bermoqda. Biroq xizmatlar sifati ko'rsatkichlari, mijoz qoniqishi darajasi va raqamli infratuzilmaning rivojlanish sur'atlari o'rtasida nomutanosiblik saqlanib qolmoqda. Shu sababli servis sohasining raqamli transformatsiya jarayonlarini tizimli tahlil qilish, xizmatlar sifatiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash hamda samaradorlikni oshirish mexanizmlarini ishlab chiqish ilmiy va amaliy jihatdan dolzarb hisoblanadi.

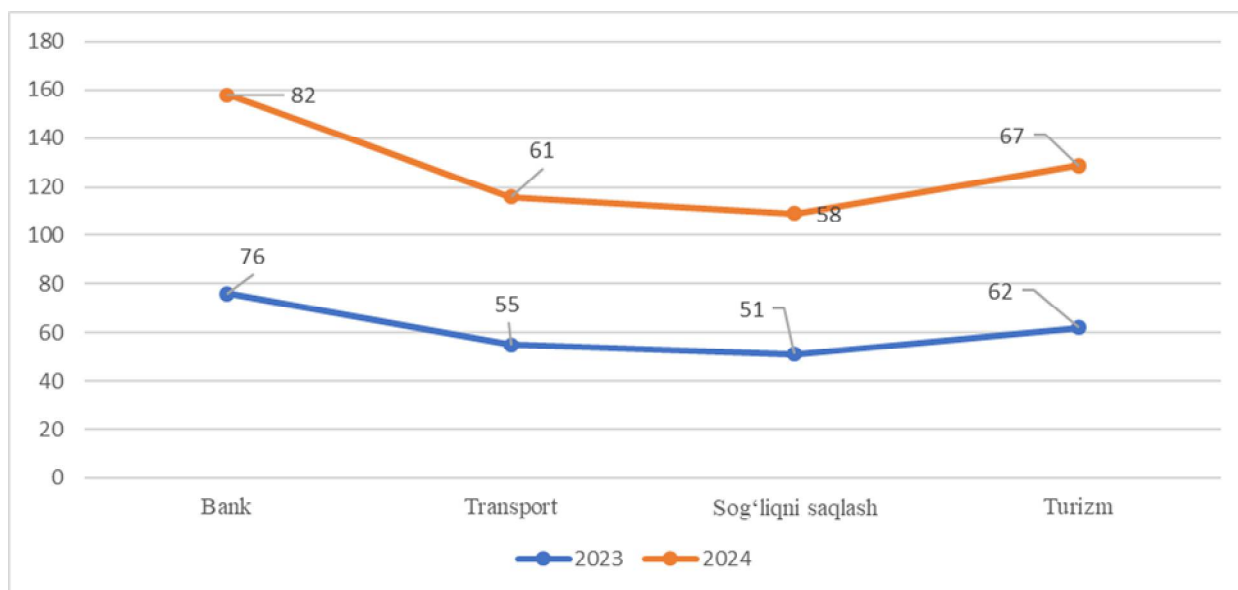

1-rasm. Servis sohasining YAIMdagi ulushi dinamikasi (%)

1-rasm ma'lumotlari servis sektorining 2018-2024-yillar davomida iqtisodiyotdagi ulushi barqaror o'sish tendensiyasiga ega ekanini ko'rsatadi. 2018-yilda 35,2 foizni tashkil etgan

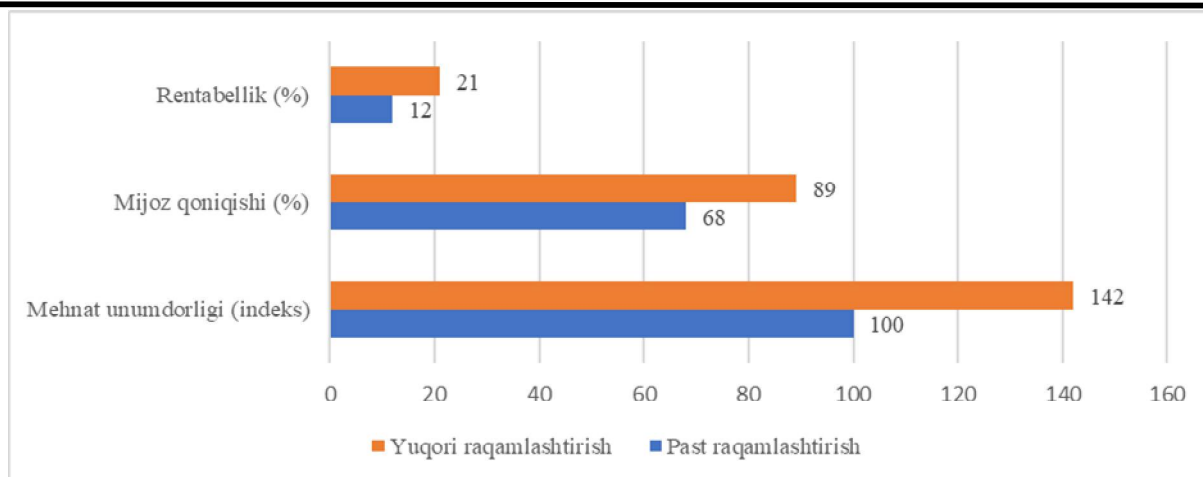
ko'rsatkich 2024-yilda 47,5 foizga yetgan. Bu davr mobaynida umumiy o'sish 12,3 foiz punktini tashkil etib, strukturaviy siljishlar yuz berganini anglatadi. 2020-yilda qisqa muddatli pasayish kuzatilgani global iqtisodiy cheklovlar va pandemiya ta'siri bilan izohlanadi. Biroq 2021-yildan boshlab o'sish sur'ati tezlashgan. Ayniqsa, 2022-2024-yillar oralig'ida servis sektorining YAIMdagi ulushi keskin oshgan bo'lib, bu raqamli xizmatlar (onlayn bank, elektron savdo, masofaviy xizmatlar) kengayishi bilan bog'liq. Mazkur dinamik o'zgarish servis sohasining iqtisodiyotda yetakchi tarmoqqa aylanib borayotganini va raqamli transformatsiya uning strukturaviy ahamiyatini kuchaytirayotganini ko'rsatadi.

2-rasm ma'lumotlari 2023-2024-yillar davomida servis sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi barcha yo'nalishlarda ijobiy dinamikaga ega ekanini ko'rsatadi. Bank sektorida raqamlashtirish darajasi 76 foizdan 82 foizga oshib, eng yuqori ko'rsatkichni qayd etgan. Bu moliyaviy xizmatlarning to'liq raqamli platformalarga o'tishi, mobil banking va masofaviy identifikatsiya tizimlarining kengayishi bilan izohlanadi. Bank sektorida raqamli transformatsiya jarayonlari institutsional jihatdan mustahkam shakllanganini ko'rish mumkin.

2-rasm. Raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasi (servis korxonalari ulushi, %)

Transport sohasida o'sish 6 foiz punktini tashkil etib, elektron chiptalar, GPS monitoring va logistika platformalarining keng joriy etilishi bilan bog'liq. Bu sohada raqamli boshqaruv operatsion samaradorlikni oshirishga xizmat qilmoqda. Sog'liqni saqlash sohasida eng yuqori o'sish sur'ati (+7 p.p.) kuzatilgan. Bu elektron tibbiy kartalar, onlayn navbat tizimlari va telemeditsina xizmatlarining kengayishi bilan izohlanadi. Mazkur ko'rsatkich ushbu sohada raqamli transformatsiya bosqichi faol davom etayotganini anglatadi. Turizm sohasida raqamli platformalar, onlayn bronlash tizimlari va raqamli marketing vositalari keng joriy etilishi natijasida 5 foiz punktlik o'sish qayd etilgan. Umuman olganda, 2023-2024-yillar kesimida barcha tarmoqlarda raqamlashtirish jarayonlari jadallashganini kuzatish mumkin. Bu servis sektorida xizmatlar sifati, tezkorlik va mijozga yo'naltirilganlik ko'rsatkichlarini oshirish uchun muhim omil hisoblanadi. Mazkur natijalar raqamli transformatsiya xizmatlar sifatini boshqarishning asosiy tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlaridan biriga aylanayotganini tasdiqlaydi.

3-rasm. Xizmatlar sifati va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlik

Ushbu rasmda past va yuqori raqamlashtirish darajasiga ega korxonalar ko'rsatkichlari taqqoslangan. Natijalar quyidagi muhim ilmiy xulosalarni beradi:

Mehnat unumdorligi yuqori raqamlashtirilgan korxonalarda 42 foizga yuqori (142 indeks). Bu avtomatlashtirish va raqamli boshqaruvning ishlab chiqarish samaradorligini oshirishini anglatadi. Mijoz qoniqishi darajasi 68 foizdan 89 foizgacha oshgan. Demak, xizmatlar sifati ko'rsatkichlari raqamli texnologiyalar bilan bevosita bog'liq. Rentabellik 12 foizdan 21 foizgacha ko'tarilgan, bu xizmatlar sifati oshishi iqtisodiy natijadorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi. Mazkur ko'rsatkichlar xizmatlar sifati va iqtisodiy samaradorlik o'rtasida musbat bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Raqamli texnologiyalar nafaqat xizmat ko'rsatish jarayonlarini optimallashtiradi, balki korxonalarning moliyaviy barqarorligini ham mustahkamlaydi.

XULOSA

Olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar servis sektorining tarkibiy, tashkiliy va iqtisodiy asoslarini tubdan o'zgartirmoqda. An'anaviy xizmat ko'rsatish modeli o'rnini platformaviy, ma'lumotlarga asoslangan va mijozga yo'naltirilgan boshqaruv tizimi egallamoqda.

Tahlillar servis sohasining milliy iqtisodiyotdagi ulushi ortib borayotganini hamda raqamlashtirish jarayonlari xizmatlar sifatini oshirishning muhim omiliga aylanayotganini tasdiqladi. Bank, transport, sog'liqni saqlash va turizm kabi yo'nalishlarda raqamli texnologiyalarni joriy etish darajasining o'sishi xizmat ko'rsatish tezkorligi, shaffofligi va mijoz qoniqishini sezilarli darajada yaxshilamoqda.

Xizmatlar sifati va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlik shuni ko'rsatdiki, yuqori raqamlashtirish darajasiga ega korxonalarda mehnat unumdorligi, rentabellik va raqobatbardoshlik ko'rsatkichlari yuqoriroq. Bu raqamli transformatsiya nafaqat texnologik yangilanish, balki iqtisodiy o'sishning strategik omili ekanini anglatadi.

Shu bilan birga, raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, kadrlar malakasining nomutanosibligi va investitsion resurslarning cheklanganligi servis sohasining to'liq transformatsiyasini sekinlashtiruvchi omillar sifatida namoyon bo'lmoqda.

Umuman olganda, servis sektorining raqamli transformatsiyasi barqaror iqtisodiy rivojlanish, xizmatlar sifatini oshirish va global raqobatbardoshlikni ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. Mazkur jarayonni tizimli boshqarish va takomillashtirish orqali servis sohasi milliy iqtisodiyotning drayveriga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Nicholas Negroponte. Being Digital. – New York: Alfred A. Knopf, 1995.
2. Don Tapscott. The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. – New York: McGraw-Hill, 1996.

3. Erik Brynjolfsson., McAfee A. The Second Machine Age. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
4. Parasuraman A., Zeithaml V.A., Berry L.L. SERVQUAL: A Multiple-Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality // Journal of Retailing. – 1988. – Vol. 64(1).
5. Kotler P., Keller K.L. Marketing Management. – 15th ed. – Pearson Education, 2016.
6. Porter M.E. Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. – New York: Free Press, 1985.
7. Said Gulyamov. Raqamli iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2018.
8. Bakhodir Khodiev. Milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilish muammolari. – Toshkent: Fan, 2019.
9. Botir Rasulov. Xizmatlar sohasida iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo'llari. – Toshkent: Iqtisodiyot va moliya, 2020.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari (2018–2024-yillar). – Toshkent, 2025.
11. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi. – Toshkent, 2023.
12. World Bank. Digital Development Overview Report. – Washington DC, 2022.
13. OECD. Digital Economy Outlook. – Paris, 2023.

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].